

MM

R

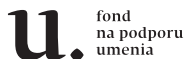
CU KR ÍK

Mian Mian

DO SLOVENČINY PRELOŽILA
DANIELA ZHANG CZIRÁKOVÁ

Edícia Svetová próza

Preklad a tlač publikácie
podporil z verejných zdrojov
Fond na podporu umenia.

Copyright © Mian Mian 2019
Slovak Edition © Mladé topole 2021
Translation & Foreword © Daniela Zhang Cziráková 2021
Illustrations © Eva Škandíková 2021
ISBN 978-80-99974-00-6

————— *Cukrík* je prvý román avantgardnej spisovateľky Mian Mian, pôvodom zo Šanghaja, ktorá v súčasnosti žije v Európe. Mian Mian je jedna z najvýznamnejších a zároveň najpopulárnejších čínskych autoriek posledných dvadsiatich rokov, ktorej dielo nebolo doposiaľ preložené do slovenčiny. Je autorkou niekoľkých románov, kritikmi vysoko hodnotených, ako sú *Miznúca hra*, *Cukrík* či *Panda*. Prelomový je predovšetkým román *Cukrík*, kde sa autorka zaoberá prežívaním hraničných situácií.

Príbeh románu sa odohráva v Šen-čene, ale aj na ďalších miestach, ako je Šanghaj, niekedy Peking. Ide o knihu čínskej rebelky, ktorá v čase svojho vzniku spôsobila v krajine veľké pohoršenie a doteraz ju mnohí čínski kritici marginalizujú práve s ohľadom na búranie tabu. Prvé vydanie z roku 2000 bolo stiahnuté z knihkupectiev a zakázané ako „dekadentné“. Román sa okamžite po uvedení stal bestsellerom a aj po jeho stiahnutí z trhu kolovalo v Číne množstvo jeho pirátskych kópií, ktoré sa naďalej predávali. Autorka sa stala symbolom generácie, ktorá vyrastala za zvukov rockovej hudby, pozerala hongkonské filmy a unikala pred ťaživou realitou do undergroundového sveta rocku, neviazaného sexu a drog. V románe

Cukrík opisuje príbeh mladej Chung, ktorá po šokujúcich udalostiach odíde zo Šanghaja do „mesta na juhu“, kde sa stretáva s mladým hudobníkom Saj-ningom. Komplikovaná láska dvoch krehkých mladých ľudí sa odohráva na pozadí veľkých miest, ktoré sa stali symbolom moderného života. Časť deja je situovaná do mesta Šen-čen, ktoré vyrástlo za niekoľko rokov neďaleko Hongkongu, ale v príbehu zostáva nepomenované; možno preto, že autorka – podobne ako mnohí iní ľudia zažívajúci fenomén rýchlo vznikajúcej aglomerácie – pociťuje chýbajúcu identitu miesta, ktoré bolo donedávna malou a bezvýznamnou rybárskou osadou.

Román sa stal výpoveďou generácie, ktorá vyrastala v turbulentnej atmosfére rýchlych zmien v osemdesiatych rokoch 20. storočia, dorastajúcej generácie ľudí, ktorí si ešte hmlisto pamätajú kultúrnu revolúciu a sú stále poznačení násilím, ktoré priniesla. Traumy Chung na rozdiel od tráum Saj-ningových nespôsobilo priamo politické dianie v nedávnej minulosti, ale iné udalosti, ktoré sa natoľko vymykajú z bežnej predstavy o internátnej škole, že sa s nimi Chung nedokáže zdôveriť nikomu, ani Saj-ningovi. Protagonisti sa stretávajú a zasa opúšťajú, nedokážu žiť jeden bez druhého, ale ani spolu. Chung sa snaží zabudnúť na vzťah so Saj-ningom a vrhá sa do ďalších erotických dobrodružstiev, utieka sa k drogám aj alkoholu, čo poznačí jej zdravie. Pokúša sa nájsť pokoj a odpovede na nekonečné otázky v písaní, ale miesto instantných odpovedí sa pred ňou zjavujú len nové a nové otázky.

Hlavným dôvodom, prečo *Cukrík* tak šokoval čínske publikum, je otvorenosť, s akou autorka píše o sexe z pohľadu ženy. Hoci romány s erotickou zápletkou, dokonca ani pornografické romány či novely neboli v Číne ničím neobvyklým, v minulých storočiach opisovali sexuálne skúsenosti takmer výlučne z pohľadu mužských hrdinov. Ženy boli chápané ako objekty mužských túžob, a hoci sa už v tridsiatych rokoch 20. sto-

ročia našli spisovateľky, ktoré tento stereotyp popierali, ani jedna nezašla vo svojom rozprávaní tak ďaleko ako Mian Mian. Do rúk slovenského čitateľa sa dostáva autorská verzia, ktorá opakovane vyšla v Číne v roku 2019; spisovateľka v nej trochu zjemnila pôvodnú drsnosť a šokujúcu priamosť príbehu. Vynechala niektoré epizódy a sústredila sa na hlavnú dejovú líniu, presnejšie povedané, na mladučku Chung. Príbeh neplynie lineárne, autorka sa v rozprávaní vracia do minulosti, ktorá šokujúco ožíva a vrhá tieň na „krutú mladosť“ hrdinky.

Mian Mian sa snaží čitateľom predstaviť aj nový typ hrdinu tzv. mestskej ľudskosti. Svojím románom chce čitateľom priblížiť i ducha šanghajských nocí, ktorý je súčasťou jej fiktívneho sveta. *Cukrík* vzbudil veľký ohlas v čínskej spoločnosti, ktorej nastavil zrkadlo a ukázal jej skutočný stav. Literárne dielo mladej autorky sa rozšírilo do zahraničia, kde sa stala nečakane známou, čo výrazne ovplyvnilo jej neskorší život a tvorbu. *Cukrík* bol preložený do viacerých svetových jazykov, no doteraz zostával neznámy pre slovenských čitateľov, keďže ide o jeho prvý preklad do slovenčiny. Zároveň je to vôbec prvý preklad diela tejto autorky prístupný nášmu čitateľovi, a to aj pokiaľ vezmeme do úvahy preklady čínskych literárnych diel do českého jazyka.

DANIELA ZHANG CZIRÁKOVÁ

Keď som mu položila ruku na vlasy, pobozkal ma na prsia, až sa mi rozbúchalo srdce. Bol to prvý muž, ktorý ma bozkával na prsia. Hladila som ho po vlasoch. Vlasy mal nádherné!

Odrazu som pocítila na tele chlad. Vlasy mu úžasne voňali. Potom sa na mňa usmial a oči sa mu rozžiarili šťastím. Teraz sa mi jeho tvár zdala taká, ako som ju spoznala v bare, kde sme sa stretli. Jeho dlhé vlasy spočívali na mojej hrudi. Muž v cédeprehrávači stále spieval. Ten hlas sa ma dotýkal. Jednoduchý rytmus sa neustále valil dopredu. Svet sa za zvukov hudby splošťoval. Netušila som, o čom spieva, ale jeho klávesy sa podobali upírovi, ktorý zo mňa neprestajne vysáva emócie.

Tá hudba vtedy v cédeprehrávači boli The Doors. Nechápala som zvláštne vzrušenie na tvári toho muža. Nedokázala som nájsť predstavu, ktorú som potrebovala. V jeho náručí som sa podobala vystrašenému maččaťu, ktoré nevydalo ani hláska. Zmätené zrkadlo odrážalo prázdnotu tváre. Bol to cudzinec, s ktorým som sa stretla v bare. Nepoznala som ho, len vlnenie v jeho očiach mi bolo povedomé.

Bol to bar, ktorý zraňoval, osvetlený jasným žltým svetlom. Sedela som za barovým pultom ako malá žiarivá perla. Vtedy som vôbec po prvýkrát sedela za barovým pultom. Bola som trochu nervózna, z času na čas som sa poobzerala, čím som navodzovala dojem, akoby som na niekoho čakala. Vôbec som nevedela, že toto miesto je to, čo sa nazýva bar. Práve som prišla zo Šanghaja do toho mesta na juhu. Písal sa rok 1989 a v Šanghaji existovalo len niekoľko malých, stiesnených kaviarní. Nikdy predtým som nebola v hoteloch, kde by mali bar.

Toho dňa vonku prudko pršalo. Zabudla som, aká hudba hrala. Ani neviem, ako som zazrela toho chlapca ponevierať sa okolo. Na tvári mu pohrával neurčitý úsmev, jeho kroky zamierili ku mne, obuté mal svetlomodré tenisky. Končeky dlhých rovných vlasov sa mu mäkko presýpali na pleciah. Tvár mal smrteľne bledú. Nevšimla som si jeho črty, ale bola som si istá, že sa usmieval. Nevedela som, či sa práve vtedy pozeral na mňa.

Ďalej som jedla zmrzlinu. O chvíľu sa napravo odo mňa zjavila mužská ruka, ktorá držala pohár vína. Mal veľké ruky, končeky prstov trochu zhrubnuté. Na prvý pohľad som si všimla, že má zlovyk ohrýzať si nechty, rovnako ako aj ja. Do očí mi padli pramene jeho vlasov, zacítila som ich vôňu. Zdvihla som hlavu a pozrela som sa na neho.

Prisahám, bola to anjelská tvár!

Očarila ma nevinnosť v jeho očiach. Odvtedy som nedokázala odtrhnúť zrak od tej tváre. Možno sa celý môj život, všetko, čo sa stalo od toho okamihu až dodnes, udialo iba preto, že dôverujem tej tvári. Proste som uverila jeho tvári. To sa zvyčajne nazýva osud.

Neprestajne sa vraciam k tomu dňu. Niekedy sa mi zdá, akoby som tú tvár videla krátko predtým, ako mal zomrieť. Akoby ma zbadal krátko pred smrťou a ja som už navždy ostala sedieť po jeho boku. Som jeho láska.

Spočiatku vedľa mňa neprestajne rozprával o rôznych druhoch zmrzliny. Vravel, že miluje čokoládu a že mu mama vravievala, že deti s trpkým osudom mávajú rady sladkosti.

Spýtal sa ma, prečo som prišla sem do mesta, a ja som povedala: Nechodia sem všetci zarábať peniaze? Nedokončila som strednú školu, nemohla som si nájsť prácu v Šanghaji, tak som teda prišla. Vravel: Ved' si ešte len dievčatko, otec s mamou sa o teba neboja? Odvetila som mu: Môj otec je výnimočný človek, správa sa ku mne ako k dospelej.

Cítila som, že ten muž, ktorý sám seba nazýval Saj-ning, má o mňa záujem. Mal na sebe veľa farieb. Každá z tých farieb mi spôsobovala radosť, akoby sa moja myseľ zrazu vrátila domov. Z jeho prerušovaného monológu som pochopila, že hrá na gitare, že nechce robiť nič iné, že hľadá jeden alebo viacero barov s pódiumom.

S obdivom v tvári som sa ho spýtala: Kde v Číne existuje také miesto?

Povedal, že to ešte netuší, ale určite také nájde.

Tieto slová mi dodali silu a bar s pódiumom sa stal symbolom slobodnej cesty. Pozerala som sa na neho. Zamilovala som sa do jeho očí.

Povedala som mu: Vieš, že spievam? Dokonca spievam veľmi dobre!

Spýtal sa: Pôjdeš so mnou ku mne?

Bol to prvý chlapec, ktorý mi niečo také navrhol, a iba nebesá vedia, prečo som okamžite súhlasila. Moje očakávania boli nejasné a poetické, moje erotické fantázie sa ukrývali v temnote.

Vravel: Mám rád dievčatá z rozpadnutých rodín posadnuté jedením čokolády a fascinované dažďom. Vždy som čakal na také dievča.

Povedala som: Nebesá! Dievča napchávajúce sa čokoládou, ktoré zbožňuje daždivé dni! To som predsa ja!

Viac ako po mesiaci som opäť prišla do toho mesta na juhu.

Keď som našla Saj-ninga, práve spal. Otvoril mi v sivom pyžame s kapucňou. Mal suché a popraskané pery. S tým indiferentným výrazom v tvári vyzeral nádherne. Bola som presvedčená, že táto krása nejako súvisí so mnou, preto vravím, že bol krásny.

Povedala som mu, že som znova prišla, že som prišla za ním. Zaliel si šálku kávy. V tom čase pilo kávu len veľmi málo ľudí. Pitie kávy mi pripadalo také poetické. Vravil: Hneď po prebudení nebyvam veľmi zhovorčivý, dúfam, že ti to nevadí.

Povedala som: Nie som si istá, čo k sebe cítíme, alebo som to zabudla, preto som za tebou prišla.

Ani nezdvihol hlavu, aby sa na mňa pozrel, a povedal: Ostrihala si si vlasy. Odvetila som: Len som si ich trochu podstrihla. A on: Predtým si mala vlasy dlhšie ako ja, teraz ich máme skoro rovnako dlhé.

Som hladná, chcem niečo jesť.

On, že fajn, najprv ti spravím praženú ryžu, môže byť? Moja pražená ryža chutí vynikajúco.

Upražil mi ryžu, dal do nej kópu vecí, dokonca aj jablko. Nástojil na tom, že ma bude kŕmiť. Pozerala som sa mu do očí celkom zblízka. Jeho teplé mihalnice sa jemne pohybovali. Zatúžila som zľahka sa dotknúť jeho očí, ale neodvážila som sa. Vedel, že sa na neho pozerám, ale neopätoval môj pohľad, len ma kŕmil stále pomalšie. Jeho pocity mi vtedy pripadali cudzie. V to popoludnie som hrala rolu, ktorej som dlho nerozumela. Tento chlapec, len o niečo starší odo mňa, na mňa nikdy nepôbil vyslovene eroticky, ale ľahko dokázal vybičovať moje emócie až do extrému.

Dlho som nejavila záujem o jedlo. Dostal ma do akéhosi stavu spirituality, ktorý som nikdy predtým nezažila, ale na začiatku

tejto spirituality bolo to, že bol neustále blízko, blízko, celkom blízkučko pri mne. Často som sa pozerala na Saj-ninga, keď si to neuvedomoval. Často som na neho hľadela, keď mal ten zasnený výraz. Bol taký neobyčajný! V tom čase sme sotva pili alkohol. Keď sme boli spolu, vôbec sme alkohol nepotrebovali. Stačilo, aby som bola v jeho blízkosti, a cítila som sa pokojná a sústredená.

Občas mi zahral na gitare alebo na husliach. Vždy som sa snažila s maximálnym vypätím síl pochopiť jeho hudbu. Vravil: Máš v hlave priveľa odpadu, musíš si vyčistiť mozog. Hudbe netreba rozumieť, hudba je našim telám najbližšia. Hudba nám pomáha nájsť šťastie, ktoré v sebe máme.

Mala som pocit, akoby hudba v Saj-ningovom byte bola čistá, ako kľúč ku komunikácii s duchovnými silami. Ako som ich pociťovala, správali sa ku mne láskavo. Pohybovali sme sa v rytme hudby, ktorú sme sami vytvorili. Ten pocit nás robil šťastnými.

Raz som vonku pred Saj-ningovým domom počula zvuky, ako sa miluje s iným dievčaťom. Nevedela som, čo robiť, tak som iba ušla.

Šialene som sa hnala ulicou. Bežala som domov, vybehla po schodoch, a hneď ako som vbehla do bytu, zatelefonovala som mu. Nedvíhal. Volala som mu neprestajne, až kým to nezdvihol. Povedala som: Všetko som počula, musím ťa ihneď vidieť, inak umriem, som tam o desať minút.

Znova som sa rozbehla, bežala som zo všetkých síl až k jeho domu.

Saj-ning neotvoril dvere dokorán, zobral ma dolu po schodoch a vzali sme si taxík. Saj-ning po celý čas mlčal, vyzeral